

Gipuzkoako Udalen Helburukako Kudeaketaren Gida

Aurkezpena

AURKEZPENA

Administrazio publikoek neur eta ebaluatu daitezkeen emaitzak lortzea da azken urteetan, arlo publikoan, egoten ari diren aldaketa-prozesu askoren ardatz nagusietakoa bat.

Plangintza-tresnak hobetzea, zerbitzuen kalitatea modernizatzea eta hobetzea, helburu bidez kudeatzea, buruzagitza gaitasunak garatzea eta arduradun publikoak kudeatzea, jarduera ebaluatzea, gardentasuna kudeaketan eta kontuak ematean, legegile nahiz kudeatzaile publikoen agendetan dauden kontzeptuak dira, eta guztiok egin behar diegu aurre.

Tokiko administrazioak dira herritarrengandik hurbilago daudenak; hortaz, zuzenago antzematen dute eskaera handiagoak egiteko dagoen joera, eta zerbitzuak ematean gero eta kalitate eta kopuru handiagoa eskatzen dela. Horrez gain, baliabide eskasak daudenez, inoiz baino gehiago ezarri behar dira lehentasunak, jardueren plangintza egin eta gauzatu, eta zerbitzuak ahalik eta modurik eraginkorrenean eman, pertsonen, familien, eta udaleko erakundeek zerbitzatu behar dituzten agente ezberdinen beharrei erantzuteko. Hortaz, helburuen arabera kudeatzea inoiz baino beharrezkoagoa da.

Gida honek helburu bidezko udal kudeaketa oinarritu behar den elementu nagusien inguruko orientazio praktikoaren beharrari erantzun nahi dio.

Helburuak finkatzeko lehenengo urratsa da jardun beharreko problematika aztertzea eta horren inguruko hausnarketa egitea. Horregatik, gidak proposatzen duen eredia epe ertain edo luzerako plangintza batetik abiatzen da. Hala, udalaren lehentasunak finkatzen ditu, urteko plangintzarekin eta aurrekontuarekin lotzen ditu, lehentasun horiek azaltzen eta helburuak garatu eta zehazten dituen. Azkenik, kudeaketaren jarraipena eta haren kontrola egiten du. Gero, helburuen betetze mailaren berri ematen dio jendeari. Helburuak adierazleen bidez zehaztu behar direla behin eta berriz nabarmentzen du.

Arazoa askotan ez da plan eta helburuak falta direla; baizik eta lortu beharreko helburuak ez direla zehazten, zenbatzen edo finkatzen. Honakoa, eskatzen den bigarren urratsa da, emaitzekin konpromiso handiagoa duena, eta erraza ez dena. Hala ere, beharrezkoa da, eta plangintza prozesuak hobetzen lagun dezake, errealistagoak eta zuhurragoak egin ditzake; ez hain boluntaristak.

Ogasun eta Finantza Departamentuko funtzioetako bat da informazioa eta kudeaketa-tresnak ematea udaleko arduradunei, arlo ekonomiko eta finantzarioetan. Duela zenbait urte Gipuzkoako tokiko erakundeetan helburu bidezko kudeaketa sustatzeko lanean ari da Saila. Gida hau horretan laguntzeko beste tresna bat da, eta gure asmoa da sakontzen jarraitzea.

Gure udalak gero eta eraginkorragoak diren erakunde bihurtzea; dituzten baliabideekin emaitza hobeak lortzea herritarrentzat; ez da lan erraza. Inoiz bukatzen ez den bidea da, eta, hemendik, lanean jarraitzea animatzen zaituztegu. Eta unerik onena orain da.

Pello Gonzalez Argomaniz
Ogasuneko eta Finantzetako foru diputatua

Gipuzkoako Udalen Helburukako Kudeaketaren Gida

Aurkibidea

AURKIBIDEA

1. MODULUA

Helburukako kudeaketa: Ikuspegi orokorra

1. MODERNIZAZIO ETA HOBEKUNTZAREN ERRONKAK	19
1.1. Administrazio Publikoaren modernizazioa	19
1.2. Udal Administrazioaren egungo erronkak	22
2. HELBURUKAKO KUDEAKETA	25
2.1. Helburukako Kudeaketaren kontzeptua	25
2.2. Helburukako Kudeaketa Administrazio Publikoan	26
3. HELBURUKAKO KUDEAKETA EREDUA TOKIKO ADMINISTRAZIORAKO	30

2. MODULUA

Adierazle Sistemak

1. SARRERA: EREDU BATEN BEHARRA	35
2. ADIERAZLEEN EREDUAK, EDO JARDUERA NEURTZEKOAK	37
2.1. Adierazleen Eredu Logikoa	37
2.2. Aginte Koadro Integralaren eredia	43
2.3. Aginte Koadro Integrala Udaletarako	47
2.4. Ereduen arteko erlazioak, eta noiz erabili behar diren	52
3. ADIERAZLEEN ERABILERA UDAL KUDEAKETAN	54
3.1. Sistema desberdinak behar desberdinetarako	54
3.2. Kanpo adierazle sistemak, erreferentziakoak	55
3.3. Barne kudeaketarako adierazle sistemak	57
4. ADIERAZLE SISTEMA BAT DISEINATU ETA EZARTZEA	63
4.1. Jarraitu beharreko prozesu metodologikoa	63
4.2. Neurketa sistema eta adierazleen ezaugarriak	67
4.3. Teknologiak eskaintako laguntza	68

3. MODULUA

Plangintza estrategikoa

1. TOKIAN TOKIKO PLANGINTZA ESTRATEGIKOA	73
1.1. Plangintzaren beharra	73
1.2. Hainbat plan mota: ikuspegi orokorra	75
1.3. Udal plangintzaren eredu integrala	77
1.4. Plangintza ereduia zehazteko kontuan izan beharreko faktoreak	80
2. UDAL PLANGINTZA ESTRATEGIKOAREN PROZESU METODOLOGIKOA	81
2.1. Ikuspegi orokorra	81
2.2. Prozesua antolatze fasea	82
2.3. Udalerriaren Diagnostikoa egiteko Fasea	86
2.4. Ikuspegi estrategikoaren Fasea	94
2.5. Plangintzaren Fasea	96
2.6. Ezarpen eta jarraipenerako oinarriak	106
2.7. Laburpena	106
3. LEGEGINTZALDI PLANA	109
3.1. Legegintzaldi Plana: zergatik eta zertarako	109
3.2. Herritarren parte-hartzea	110
4. LEGEGINTZALDI PLANEKO PROZESU METODOLOGIKOA	111
4.1. Ikuspegi orokorra	111
4.2. Prozesuaren antolatze fasea	112
4.3. Diagnostiko estrategikoaren fasea	114
4.4. Egitekoen, ardatzen eta lehentasun estrategikoen fasea	121
4.5. Barne ebaluzioa eta alorrek proposamenak egiteko fasea	128
4.6. Planaren integrazio fasea	130
4.7. Onesteko eta hedatzeko fasea	131
4.8. Laburbiltzea	135

4. MODULUA

Urteko plana eta aurrekontuak

1. AURREKONTUAN HELBURUAK INTEGRATZEAREN BEHARRA	139
2. AURREKONTUA: ARAUDIA ETA OINARRIZKO KONTZEPTUAK	142
2.1. Aurrekontuaren gaineko araudiak	142
2.2. Kontzeptua eta aurrekontu-abiaburuak	144
2.3. Aurrekontuaren egitura: sailkapenak	146
2.4. Aurrekontuen edukia	153
2.5. Aurrekontuak Gauzatzeko Araua	154
2.6. Zerga ordenantzak	156

3. AURREKONTUA EGITEKO PROZESU METODOLOGIKOA	157
3.1. Ikuspegi orokorra	157
3.2. Urteko helburuen eta gidalerroen fasea	159
3.3. Arloen helburuen eta lehenaren fasea	165
3.4. Programen helburuen eta planen fasea	167
3.5. Berrikuspen eta Balioztatze fasea	178
3.6. Aurrekontuak Integratu eta Doitzeko fasea	179
3.7. Aurrekontuak onartzeko fasea	180
3.8. Laburbilketa	181
4. HERRITARREN PARTAIDETZA AURREKONTUEN PROZESUAN	183

5. MODULUA

Kudeaketa-kontrola eta kontuak ematea

1. SARRERA	193
2. KONTUAK KONTROLATZEA ETA EMATEA: ARAUTEGIA	195
2.1. Udaltzak kudeaketaren jarraipena egitea	195
2.2. Aurrekontuaren eta Urteko Kontuen likidazioa	195
3. BARNE KUDEAKETA KONTROLA	198
3.1. Barne kudeaketa kontrolaren ikuspegia eta helburuak	198
3.2. Kontrol prozedura	200
3.3. Aurrekontuaren kontrola	201
3.4. Ekintza-planen eta proiektuen jarraipena	202
3.5. Helburuen jarraipena: Aginte koadroak	204
4. KONTUAK EMATEA	205
4.1. Kontzeptu orokorrak	205
4.2. Urteko informazioa	207
4.3. Kudeaketaren edo Emaitzen Urteko Txostenak	208
4.4. Legealdirako Planaren helburuen betetze mailaren ebaluazioa	212

6. MODULUA

Antolaketa- eta kudeaketa-euskarria

1. HELBURU BIDEZKO KUDEAKETAREN EXIJENTZIAK ERAKUNDEAN	217
2. ARAUTEGIA, ANTOLAKETA EREDUAK ETA JOERAK	220
2.1. Tokiko erakundearen antolaketa	220
2.2. Tokiko zerbitzu publikoak kudeatzeko moduak	222
2.3. Funtzionario eta zuzendarien erregimen juridikoa	224
2.4. Biztanle kopuru handiko udalerrien erregimena	225

2.5. Udal antolaketa ereduak	227
2.6. Gure inguruan nagusi diren ereduak	229
2.7. Antolaketa-ereduen joera	229
3. ALDERDI GAKOAK ANTOLAKETA DISEINATZEAN	231
3.1. Berrikuspren prozesuan aztertu beharreko puntuak	231
3.2. Antolaketa politikoa, eta funtzio politiko eta teknikoak bereiztea	231
3.3. Antolaketa-egitura funtzionala edo teknikoa	233
4. ZUZENDARITZA ETA KOORDINAZIO SISTEMA	237
4.1. Zuzendaritza eta koordinazio organoen beharra	237
4.2. Barne kudeaketako batzordea	240
4.3. Arloko batzordeak	244
5. TREBAKUNTZA BEHARRA KUDEAKETARAKO: GAITASUNEN GARAPENA	247

Gipuzkoako Udalen Helburukako Kudeaketaren Gida

Sarrera

SARRERA

Gidaren helburuak

Gida honekin, asmoa da Gipuzkoako tokiko gobernuko kudeatzaileek helburu eta emaitzen araberako kudeaketa garatzeari buruzko gidaliburua izatea, hori kontsultatzeko eta erreferentziatzat hartzeko.

Gidak helburuen kudeaketaren kultura eta sistematikaren alde egiten du, eta aurrekontu edo finantzetan bakarrik oinarritzen den eredia baztertzen du. Hortaz, herritarraren zerbitzura dagoen kulturaren alde egiten du, eta emaitzekin duen konpromisotik abiatzen da.

Lortu behar dena hau da: helburuak udal kudeaketan sartzea, eta sail eta departamentuen jardueraren ardatza eta jomuga bihurtzea. Helburuen jarraipena egitea kudeaketaren elementu gakoa da, eta aurrekontua betearazteari buruzko informazioa neurketa adierazle bidez egin behar da. Eta garden-tasuna eta argitasuna ezinbestekoak dira. Herritarrei lortutako betetze-mailen berri eman behar zaie, gero eta gehiago eskatzen eta baloratzen baita.

Gidaren ikuspegia eta edukiak

Gida nola antolatzea pentsatzean, hasieratik aintzat hartu zen eredia udalek normalean kudeatzen dituzten tresna eta jarduerekin lotzea, eta bere gain hartzea indarrean dagoen arautegiak helburuei eta plangintzari buruz xedatzen duena.

Horregatik, gidak helburuak ezartzeko eta urteko aurrekontuak egiteko eman behar diren urrats ezberdinak azaltzen ditu. Aurrekontuetan, derrigorrez, zenbateko ekonomiako ez ezik programa funtzional bakoitzaren helburuak ere barne hartu behar dira, dagozkien neurketa-adierazleekin.

Gidan bestelako tresna eta egungo ikuspegiak ere jasotzen dira, hala nola, Aginte Koadro Integrala. Baina ez dira elementu nagusitzat hartzen. Ereduak proposatzen du helburuen definizioa eta jarraipena kudeaketa-zikloetan, hainbat urtetarako ziklo eta urteko zikloetan barne hartzea. Aginte Koadroak eta adierazle Panelak tresna garrantzitsuak dira, eta gainerako ohiko tresnen barruan sartu behar dira, funtsean, aurrekontuaren barruan.

Tokiko administrazioen kudeaketa-zikloak honetan datzate:

- Hausnarketa eta hainbat urtetarako plangintza prozesuetan zehaztutako lehentasunak eta helburuak ezartzea, epe luzera (Plan Estrategikoak) nahiz hurrengo lau urtetarako (Legealdirako Planak).
- Helburu horiek zabaltzea Sail, Zerbitzu eta Programen maila operatiboetara, urteko prozesu batean, eta aurrekontuak egitea barne hartzea.
- Kudeaketaren etengabeko kontrol eta jarraipena egitea urte osoan.
- Urtero kontuak ematea, eta aurrekontua betearazteari buruzko informazioaz gain, lortutako helburuak ere jakinaraztea.
- Eta Plan Estrategiko edo Legealdirako Planaren emaitzen balantza publikoa egitea.

Kudeaketa estrategiko eta operatiboko zikloak abiapuntutzat hartuz, Gida sei modulu ezberdinetan antolatu da. Modulu bakoitzak kolore bat du, eta orri-oinean eta testuen zenbait goiburuetan agertzen dira:

1. modulua	Helburukako kudeaketa: Ikuspegi orokorra. Administrazio publikoetan egiten den helburu bidezko kudeaketaren gaur egungo egoera azaltzen du, eta Gidak iradokitzen duen ereduak aurkezten du.
2. modulua	Adierazle sistemak. Adierazleak identifikatzen eta kudeatzen laguntzen duten ereduak eta ikuspegiak jasotzen ditu; Aginte Koadro Integralaren kontzeptua ere barne hartzen du.
3. modulua	Plangintza Estrategikoa. Udalaren Plangintza Estrategikoa azaltzen du. Normalean epe luzera egiten da, hala nola, Legealdirako Planak, lau urtetara, eta Udalbatzak berak egindakoa.
4. modulua	Urteko plana eta aurrekontuak. Aurrekontuak nola egiten diren azaltzen du, eta barne hartzen ditu, baita ere, planifikatutako urterako helburuak eta ekintza-planak ezartzea.
5. modulua	Kudeaketa-kontrola eta kontuak ematea. Kudeaketaren barne jarraipena nahiz kanpokoei kudeaketa horren emaitzei buruz emandako informazioa jasotzen du.
6. modulua	Antolaketa- eta kudeaketa-euskarria. Helburu bidez kudeaketa egiteko gakoak diren antolaketaren inguruko zenbait alderdi azaltzen ditu.

Saiatu gara, Gida, praktikoa izatea, baina eginkizun eta urratsen zerrenda egitera mugatu gabe. Alegia, jarraibide gisa balio izatea; izan ere, errealitatea oso bestelakoa eta konplexua baita, eta beti ez dago modu bakarra gauzak ongi egiteko. Horregatik, asmoa izan da kontzeptu eta idei teoriko nahiz adibide eta iradokizun praktikoen artean oreka mantentzea.

Hori dela eta, dokumentuan eskema eta koadro ugari ageri dira, eta gehienek ondorengo bost ikono edo sinboloak daramatzate:

	Oinarrizko kontzeptuak. Kontzeptu teoriko nagusi, eta interesgarritzat jotzen diren idei eta oinarrizko kontzeptuen definizioak eta azalpenak jasotzen ditu.
	Adibideak / Esperientziak. Leku ezberdinetako toki erakunde eta bestelako administrazioen helburu, plan eta elementu ezberdinen benetako adibideak jasotzen ditu.
	Gai nagusiak. Ondorengo gaiak proposatzean edo gauzatzean kontuan hartu behar diren oinarrizko alderdiak jasotzen ditu: Arrakasta lortzeko faktore nagusiak, check-list edo egiaztatze zerrendak, etab.
	Aholku baliagarriak. Gai nagusiak garatzeko lagun dezaketen edo interesgarriak izan daitezkeen idei, argibide eta iradokizunak.
	Formularioak edo Fitxak. Formatu edo fitxa ezberdinak barne hartzen dira, eta iradokitzen diren plangintza-prozesu ezberdinen azken emaitzak (helburuak, adierazleak, planak, etab.) jaso edo labur daitezke.